

de kust ankeren". D.w.z. vlak onder, in de nabijheid van de kust ten anker gaan.

"Onder langs" is dus een aanwijzing die de Staten-vertalers goed verstonden. Het is een lezing die nautisch bekeken juist is dan "in the lee of". En die ook blijkens het grondwoord — hypopléoo — gehandhaafd kan blijven.

Het voorzetsel „onder” komt op drie plaatsen in dit hoofdstuk voor. N.l. in vers 4: onder Cyprus; vers 7: onder Creta en vers 16: onder Claudia. Volgens Zahn³⁾ is hypodramontes in vers 16 van gelijke betekenis (ähnlich) als hypopleusamen in de verzen 4 en 7. Zahn beschouwt deze wijze van varen als paralégestai uit vers 8 en 13. Maar „parallel” de kust houden heeft in de verzen 8 en 13 een andere reden. Breusing⁴⁾ onderscheidt hypopléoo en hyperpléoo als de loef of de lij van iets houden. Hij noemt ze nautische termen. Men zou ze kunnen vertalen als „beneden en boven den wind”.

Lucas zegt niet, hoe lang ze werk hadden naar Myra. Hij spreekt in vers 4 slechts van tegenwind. In de Griekse tekst bij Nestle wordt volgens een noot in vers 5 er aan toegevoegd, dat de reis Sydon-Myra 15 dagen zou hebben geduurd. Ook Zahn⁵⁾ geeft deze uitvoeriger lezing.

Geeft ons vers 4 geen voldoende inlichtingen over den weg dien zij naar Myra gevolgd zijn, vers 5 helpt ons dienaangaande verder.

„En de zee die langs Cilisië en Pamfylië is, doorgereven zijnde.” Na kaap Andreas zijn ze een westelijke koers gaan sluren. Ze hebben de kust van Klein-Azië gezocht, langs de provincies Cilisië en Pamfylië, daarbij steeds den vasten wal in het gezicht gehouden.

Prof. de Zwaan maakt de typische opmerking, dat indien Lucas een geboren Antiochiër geweest was⁶⁾, het voor hem vanzelfsprekend moest zijn dat ze beoosten Cyprus naar Klein-Azië varen. Er bestaat n.l. een hypothese, dat Lucas niet van het Syrisch Antiochië, maar van Philippi in Griekenland afkomstig zou zijn. Wijlen Ds G. Wielenga schrijft in zijn werk „Paulus”, dat Lucas met opvallende voorliefde Philippi noemt: „de eerste stad in dit deel van Macedonië, een kolonie”. (Hand. 16:12) Ds Wielenga onderstelt nu, dat Philippi waarschijnlijk „de vaderstad” van Lucas was⁷⁾.

Maar al was dat niet zoo, al zou Lucas uit Antiochië komen, daarom behoeft hij nog niet met bijzonderheden van de zeevaart bekend te zijn, hoewel hij in zijn verhaal blijk geeft zich voor de zeevaart sterk te interesseren.⁸⁾

Een andere merkwaardigheid voor de exegese der eerste verzen is de mededeeling in vers 2: „alzo wij de plaatsen langs Azië bevaren zouden”.

Moeten we hieruit concluderen, dat ze op reis naar Myra verschillende havens in Azië zijn aangekomen? De groote kaart achterin „Paulus” van G. Wielenga teekent een route waarbij verschillende havens in Thracië en Pamfylië werden aangedaan. Opvallend alleen is, dat ze niet van Sidon maar van Tyrus uit voeren. Waarschijnlijk is deze route foutief aangegeven. De mededeeling in vers 1 doelt nergens anders op dan, dat het schip zoo noodig verschillende plaatsen zou aandoen. De centurio kon dan uitzien naar een schip dat Ostia tot doel had, waarop hij zou kunnen overstappen.

Volgens het verhaal is Myra daarvoor de eerste haven. Lucas deelt ons althans geen andere plaats mee. Indien ze b.v. de belangrijke haven Seleucia aangekomen hadden, dan was dat zeker door Lucas gemeld.

Met de kustvaart waren de zeelieden ook in die dagen goed bekend. Niet alleen dat ze de kusten kenden. Wisten waar veel water stond. Op de hoogte waren van klippen en ondiepten. Maar ook met eigenschappen van zee en stroomingen, met weersomstandigheden en periodieke winden wisten ze hun voordeel te doen.

In sub-tropische gewesten — waartoe ook de Middellandsche Zee behoort — doet zich in den zomer dagelijks het regelmatig verschijnsel van land- en zeewind voor. Om ongeveer 10 uur in den morgen komt een bries vanuit de zee naar het land. Deze zeewind is van 12 tot 2 uur het sterkst en gaat na 4 uur n.m. verflauwen. Dan wordt het stil. De zeewind is gaan liggen. De zon verdwijnt. Temperatuur van land en water nemen af. Deze afkoeling heeft — dank zij het grooter absorptievermogen van het water — op het land sneller plaats dan op zee. Er ontstaat nu een soort botsing tusschen de temperatuur van den wal en die uit zee. De eerste is uit den aard sterker en de landwind slaat door. De koudere luchtstroom van het land heerscht tot den morgen. Dan rijst de zon weer. Het land is sneller verwarmd dan het water. Nu heeft het omgekeerde plaats. De sterkere luchtstroom vanuit zee overheerscht die van het land.

Van dit meteorologisch verschijnsel nu wisten

reeds de zeevaarders uit de Oudheid een dankbaar gebruik te maken.

Zoo zijn de schepelingen waartoe Paulus behoorde in den morgen — voortgedreven door den zeewind — Sidon binnen gelopen en 's avonds met behulp van den landwind er uit gegaan. In dit verband is b.v. Hand. 16:11 merkwaardig.

„Van Troas afgevaaren zijnde liepen wij recht naar Samotrace en den volgenden dag naar Neapolis.”

Naar alle waarschijnlijkheid zijn ze in den avond van Troas vertrokken met den landwind. Nu naderen ze de kust van Europa. Het is nog nacht als ze bij het eiland Samotrace komen. Ze ankeren en wachten tot de zeewind in den morgen doorkomt en hen te hulp zal komen naar Neapolis — de voorhaven van Philippi.

Een andere plaats in de Handelingen die hier ook op wijst is hst. 20:15:

„Van Mytelene afgescheept zijnde kwamen wij den volgenden dag tegenover Chios en des anderen daags legden wij aan te Samos”.

Hieruit blijkt, dat ze het traject Mytelene-Samos niet in één etmaal kunnen doen. Een afstand van misschien 100 mijl. Ze varen tusschen Chios en den vasten wal. Den nacht blijven ze nog op zee en den volgenden morgen — geholpen door den zeewind — loopen ze Samos aan.

Wanneer de wind in volle zee ongunstig is kan men door dicht langs de kust te varen van land- en zeewind profiteren. Vooral in den nacht maakte men in de Oudheid graag van den landwind gebruik omdat het de zee vlak maakt. Als „bij de wind” hebben de zeelieden kans gezien de reis voort te zetten.

Nog een ander verschijnsel heeft hen daarbij geholpen.

We bedoelen een driftstroom die vanuit den Atlantischen Oceaan als bovenstroom de Middellandsche Zee inkomt. Het stuwt voort langs de kusten van Noord-Afrika, Palestina, Syrië, Klein-Azië tot Kaap Chilidion. Nu zoekt het de volle zee. Het buigt niet met de kust mee. Maar gaat benoorden Kreta langs tot aan de Spaansche kust. Om vervolgens naar het zuiden door de Straat van Gibraltar als onderstroom den Atlantischen Oceaan te bereiken.

Deze stroom nu is voor de opvarenden van het Adramytisch schip van belang geweest. Op sommige gedeelten heeft het een kracht van drie mijl. Mogelijk, dat het bij westewind een vaste gewoonte was op hun reis naar Klein-Azië van Palestina de kust te houden. Door den aanhoudenden westewind was de driftstroom des te krachtiger.

Het zoutgehalte der Middellandsche Zee, vooral van 't oostelijk bekken, is hooger dan dat van den Oceaan. Vandaar dat de stroom als „meer” — op 50 à 100 M. diepte — de Middellandsche Zee verlaat. Dit verschil in zoutgehalte heeft verschillende oorzaken, o.a. de geringe regenval en de groote verdamping in den zomer.

De mededeeling van Lucas „onder Cyprus heen” bewijst, dat we de zeevaart der Oudheid vooral niet primitief moeten denken als het gaat om de praktische kennis van zee en kusten. Zeker zou geen afdeeling van het Keizerlijke leger zich aan boord hebben vertrouwd, indien zij niet van een veiligen overtocht zoo goed als verzekerd was.

W. E. VAN POPTA.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

De Leerlingenschaal.

Een zestal onderwijzers-vereenigingen, bij welke corporaties zoo ongeveer alle onderwijzers in ons land zijn aangesloten — Neutraal, Rooms-Katholiek en Protestant gaan hier samen — hebben het noodig geoordeeld, zich met een adres tot de Regeering te wenden, waarin met den grootst mogelijken aandrang wordt verzocht, over te gaan tot een belangrijke verlaging van de leerlingenschaal. Ik meen daarop hier even de aandacht te moeten vestigen. Het onderwijs is in ons land gelukkig niet alleen voor de regeering een voorwerp van aanhoudende zorg geweest, maar de ouders zelf hebben zich door de geheele geschiedenis van het onderwijs heen steeds met het onderwijs bemoeid. Een schitterend bewijs daarvan is het geheele bijzonder onderwijs, dat nu reeds twee derde deelen van de schoolbevolking verzorgt. En het kan aan de meelevende ouders niet ontgaan zijn, dat aan menige school het onderwijs, en vooral de opvoeding, in heel wat slechter conditie zijn gekomen. Wanneer men toch hier en daar scholen vindt met 48, 56, 60, zelfs 70 leerlingen in een klas, dan behoeft daarvoor velen niets bij gezegd te worden. Dat deze toestanden niet veel meer algemeen voorkomen en daardoor hun afkeuring vinden, moet grootendeels worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat de werkelijke toestand wordt gecamoufleerd door den arbeid van den kweekeling met akte. Eén der Hoofdspecteurs schrijft in het Jaarverslag

over 1935, „dat bijna al de Inspecteurs met groote zorg vervuld zijn over den toestand van ons lager onderwijs, zooals die bezig is zich te ontwikkelen.” Wie dit leest, voelt, hoe veel te meer aandacht deze zaak verdient, nu sedert het einde van het jaar, waarover dit verslag loopt, de leerlingenschaal nogmaals verhoogd is en het proces van de afvloeiing der boventallige leerkrachten nagenoeg voltooid is. Beide maatregelen beteekenen: nog verdere overlading der klassen; nóg meer „camouflage” door middel van kweekelingen; strenger tucht; minder opvoeding; minder individuele toewijding beloond aan ieder der leerlingen; in één woord: minder „sfeer” in de klassen, waardoor onze scholen een reputatie als opvoedings-inrichting, zowel als onderwijs-instituut verworven hadden.

Ook mag gewezen worden op de vrij veel voorkomende omstandigheid, dat niet voor ieder kind de door de wet geëischte 3,6 m³ ruimte aanwezig is, wat voor den gezondheidstoestand en voor de lichamelijke ontwikkeling der kinderen schadelijke gevolgen moet hebben. Ik meen dan ook, dat hier een landsbelang op het spel staat.

Daar komt nog iets bij. Door de verschillende maatregelen van de regeering is het surplus van beschikbare arbeidskrachten voor het onderwijs onrustbarend groot. Er is dus werk en er zijn werkkrachten. Daarom is de hoop van de onderwijsmenschen er op gevestigd, dat nu er allerwege opleving en financieel herstel valt waar te nemen, het onderwijs mee op korten termijn in een belangrijke verbetering mag deelen. En dan komt allereerst de leerlingenschaal in aanmerking. Voor het peil van het onderwijs, voor de opvoeding van de kinderen stuk voor stuk, voor den gezondheidstoestand van de kinderen is dat van belang, terwijl dan meteen bereikt wordt, dat de jonge garde van de onderwijzers weer weet, dat er bij het levenswerk, dat ze gekozen hadden, nog een toekomst daagt.

Gelukkig is de mensch, die in het werk, dat God hem heeft gegeven, met geestdrift mag bezig zijn. Dat geldt wel dubbel bij geestelijk werk. Wee, wie daar al zuchtend moet zaaien. God heeft ook hier, naar het woord van Augustinus, den blijmoedigen gever lief. Laten onze onderwijzers en onze onderwijzessen zulke blijmoedige gevers kunnen zijn, mede door de trouwe zorgen van de ouders en van de overheid.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Het Mysterie der godzaligheid. 1)

I.

En buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vleesch, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de Engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid. 1 Tim. 3:16.

10. Hoe in Hem de schepping is behouden.

Geliefden in den Heere Jezus Christus!

Wij vierden ons Kerstfeest. Een christelijk feest, zeggen we. Maar, als we dat zoo zeggen, dan hebben we eigenlijk door de ongeloofige wereld ons den weg laten voorschrijven. Want Kerstfeest is maar niet een christelijk feest, doch het is een feest der gansche schepping. In het Kerstfeest zijn hemel en aarde, mensch en engel, ja God en de wereld betrokken; en binnen dit verbandsgeheel de christen ook. Want het Kerstfeest is de komst van den Middelaar Gods en der menschen, in Wien God Zijn werkstuk: mensch en engel en dier, hemel en aarde, met Zich verzoent.

Dit is door den zending Paulus gezien en gezegd. Hij is geen „zendingsman” in den engeren zin des woords. Neen, hij is in zijn zendingsarbeid allereerst de man van de godzaligheid gebleven, die uit het mysterie der godzaligheid leefde. En in dat mysterie heeft ook de zending een plaats. Niet de eerste plaats, en niet de tweede plaats; neen: óók een plaats. Uit het mysterie der godzaligheid komt ook de zendingsarbeid van Paulus voort. Maar — en het heeft z'n nut, indien we elkander dit vanavond met nadruk zeggen — het mysterie der godzaligheid komt niet uit den zendingsarbeid voort, en valt niet met dien arbeid samen.

Wat nu aan het mysterie der godzaligheid de verborgenheid is, welke de apostel in onzen tekst op het oog heeft, zullen we voorloopig nog laten rusten. We beginnen met te lezen, wat dit mysterie eigenlijk is. We kunnen onzen tekst, verduidelijkt, aldus lezen: Groot is het mysterie der godzaligheid; want, nietwaar: God is geopenbaard in het vleesch enz.

Zie nu goed toe. Het allereerste is: „God is

1) Dr S. U. Zuidema heeft indertijd in de Geref. Kerk te Delft het Woord bediend ter aanvaarding van zijn ambt als „missionair dienaar des Woords”. Enige hoorders van de preek spraken den wensch uit, dat zij zou worden gepubliceerd; Dr Zuidema wilde aan dat verlangen wel voldoen, en zoo wordt ze hier opgenomen. — Redactie.

3) Zahn, Apost. Gesch. II Hälfte, S. 830, noot 76.

4) Breusing, Nautik der Alten, S. 155.

5) Zahn, Apost. Gesch. II Hälfte, S. 830.

6) J. de Zwaan, Hand. der Ap., blz. 153.

7) G. Wielenga, Paulus, blz. 275.

8) Misschien kan men nog beter zeggen, dat Lucas voor al die dingen die hij onder aanwijzing van den Heiligen Geest beschrijft, belangstelling heeft.

geopenbaar den geest”. doch daarn bij het Ker van den M de Vleesch zeven verz staat: dat geboorte h En niet, beurde, da zitten nog t de Zoon C achtig, dat Gods en de Christus. C al niet ov En hoe z nen. „God „maar dit Hij niet ka geopenbaar Die oplossi We moet Waarom k wereld en kan Hij Zij Hij in Zijn aldus in o niet vleesch Gód zijn. dan God. (borgenheid, voor Paulu praat hij i neer: God wat God d Maar wa groot is? N wel, dat G haard in h Ja, en c schen gebo een myste iets, dat de vervulling dijs tot de zetten. Wel Ik heb vija Verder: i dit laatste en verderv Hij bedoelt is dan een sentimenta is naar he gras, en a des velds: Nu, zóó gras, en al deze openl steen daar wroeten v gelijk gew den vloek t mijn God. Kent u k liden en s weinige w vleesch? I passage u Jezus Chr Heere, Die geboren u onder Pon begraven, Ja, er st baard is in wie daar onbekender onzen Midc gesteld; is hebben”, z een meusc Zijn heerli den Eenige nade en w Zoon, Die „verklaard” bekenden, werk Gods We moe schepping heeft gesm In den bri Paulus, „I den zade bewezen is der heilige Zoo word den Midd dooden. I maar niet heeft Hij s stond op onderworp tuurlijk” i staan uit mensch, Z d.w.z.: Hij

secteurs met
toestand van
ig is zich te
hoe veel te
u sodert het
slag loopt, de
en het pro-
leerkrachten
elen beteeke-
en; nóg meer
lingen; stren-
individuele
lingen; in één
en, waardoor
edings-inrich-
l verworven

rij veel voor-
eder kind
nte aanwezig
l en voor de
eren schade-
en dan ook,
staat.

verschillende
surplus van
het onderwijs
k en er zijn
an de onder-
er allerwege
waar te ne-
n termijn in
elen. En dan
aanmerking
or de opvoe-
uk, voor den
n is dat van
vordt, dat de
er weet, dat
ozen hadden,

et werk, dat
ift mag bezig
estelijk werk.
zaaien. God
Augustinus,
onze onder-
e blijmoedige
rouwe zorgen

G. MEIMA.

ATIE

id. 1)

erborgenheid der
geopenbaard is
in den Geest, is
bedekt onder de
ld, is opgenomen
1 Tim. 3:16.

ing is be-

ristus!

ristelijk feest,
zeggen, dan
ovige wereld
nt Kerstfeest
ch het is een
Kerstfeest zijn
a God en de
rbandgeheel
is de komst
menschen, in
engel en dier,

gezien en ge-
den engeren
zijn zending-
zaligheid ge-
godzaligheid
k de zending
iet de tweede
het mysterie
gsarbeid van
z'n nut, in-
nadruk zeg-
d komt niet
niet met dien

zaligheid de
a onzen tekst
ig nog laten
wat dit mys-
a tekst, ver-
mysterie der
is geopen-

is: „God is

Geref. Kerk te
n zijn ambt als
oorders van de
en gepubliceerd;
en, en zoo wordt

geopenbaard in het vleesch, gerechtvaardigd in den geest". Daarmee zijn we niet bij de zending, doch daarmee zijn we bij het verleden. Ja zeker, bij het Kerstfeest, bij het wonder van de geboorte van den Middelaar Gods en der menschen, van de Vleeschwording des Woords; bij de eerste zeven verzen van Lukas 2, waarin geschreven staat: dat Jezus is geboren, en dat het bij die geboorte heel gewoon is toegegaan.

En niet, hóe het gebeurde, maar, dát het gebeurde, dat is zeer groot. Och, er zijn er, die zitten nog met het probleem, of het wel kan, dat de Zoon Gods vleesch is geworden, zoo waarachtig, dat Paulus spreekt van den Middelaar Gods en der menschen als van den mensch Jezus Christus. Of het wel kan! Waar de menschen al niet over piekeren kunnen.

En hoe ze hun problemen al niet oplossen kunnen. „God kan het eigenlijk niet", zeggen ze dan, „maar dit is het wonderlijke, dat God kan, wat Hij niet kan. Hij kan eigenlijk niet in het vleesch geopenbaard worden, maar nu kan Hij het toch". Die oplossing aanvaarden heet dan: gelooven.

We moeten van die godslasterlijke theorieën af. Waarom kan God het eigenlijk niet? Hij, Die de wereld en den mensch geschapen heeft, waarom kan Hij Zijn werkstuk niet zoo beheerschen, dat Hij in Zijn werkstuk indalen kan, en Zich er aldus in openbaren kan? Ik zeg u: Indien God niet vleesch zou kunnen worden, zoo zou Hij niet Gód zijn. Zoo zou het schepsel machtiger zijn dan God. Och, dat is voor Gods volk geen verborgenheid, dat God vleesch kan worden. Het is voor Paulus ook nooit een mysterie geweest. Daar praat hij niet over. Maar hij schrijft eenvoudig neer: God is geopenbaard in het vleesch. Nu, wat God doet, dat kan Hij.

Maar wal in deze vleeschwording des Woords groot is? Niet, dat God er toe in staat was, maar wel, dat God het gedaan heeft. God is geopenbaard in het vleesch. Het is geschied.

Ja, en dat de Middelaar Gods en der menschen geboren is, dat is niet iets christelijks, niet een mysterie van het christendom; doch het is iets, dat de gansche wereld raakt. Want het is de vervulling van de belofte Gods, vanaf het paradijs tot de vaderen geschied: Ik zal vijandschap zetten. Welnu, sinds het Kerstfeest moet dit heeten: Ik heb vijandschap gezet. Het is al geschied.

Verder: God is geopenbaard in het vleesch. Met dit laatste woord bedoelt de apostel het verdorven en verdervende bestaan der menschenkinderen. Hij bedoelt ermee: „dit leven, hetwelk niets anders is dan een gestadige dood". Neen, hierin is geen sentimentaliteit van ons doopsformulier, maar dit is naar het Woord van God: Alle vleesch is als gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds: het gras verdort, de bloem valt af.

Nu, zóó is de Middelaar geweest: Hij was als gras, en als een bloem des velds. Het einde van deze openbaring Gods is een grafspel, en een steen daarvoor, en daarbinnen duisternis en het wroeten van het verderf. Zoo is Hij ons in alles gelijk geworden. Zoo is Hij vernederd, en onder den vloek Gods bestoten, als Hij klaagt: Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?

Kent u korter beschrijving van de geboorte, het lijden en sterven van onzen Middelaar dan deze weinige woorden: God is geopenbaard in het vleesch? Dan staat ineens vóór ons die lange passage uit onze apostolische geloofsbelijdenis: „Jezus Christus, Zijn eeniggeboren Zoon, onzen Heere, Die ontvangen is van den Heiligen Geest; geboren uit de maagd Maria; Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle.

Ja, er staat nog meer in. Want dat God geopenbaard is in het vleesch, dat houdt toch ook in, dat wie daar spreekt van een verborgen God, een onbekenden God, die is een leugenaar. Neen, in onzen Middelaar heeft God Zich aan ons ten toon gesteld; is Hij voor ons publiek geworden: „Wij hebben", zoo schrijft Johannes, — maar niet enkel een mensch Jezus gezien, maar — „wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, de heerlijkheid als van den Eeniggeborene van den Vader, vol van genade en waarheid." Aldus heeft de Eeniggeborene Zoon, Die in den schoot des Vaders is, ons God „verklaard". Wie na 't Kerstfeest nog van een onbekenden, verborgen God spreekt, die heeft het werk Gods in het Kerstfeest niet gezien.

We moeten verder. Deze, aan het verderf der schepping onderworpen Middelaar, Die den dood heeft gesmaakt, „is gerechtvaardigd in den geest". In den brief aan de Romeinen schrijft de apostel Paulus, „Dat de Zoon Gods, Die geworden is uit den zaden Davids naar het vleesch, krachtiglijk bewezen is te zijn de Zoon Gods naar den Geest der heiligmaking uif de opstanding der dooden". Zoo wordt hier met de rechtvaardigmaking van den Middelaar bedoeld Zijn opstanding uit de dooden. In die opstanding heeft Jezus Christus maar niet alleen het doodenrijk verlaten, doch heeft Hij over den dood getriompheerd. Lazarus stond op, doch hij stierf weer. Want hij bleef onderworpen aan den dood; hij bleef een „natuurlijk" mensch. Doch Jezus Christus is opgestaan uit de dooden, en werd een „geestelijk" mensch. Zoo is Hij gerechtvaardigd in den geest; d.w.z.: Hij heeft de onverderfelijkheid aangedaan,

en is een nieuw schepsel geworden, herschapen tot onvergankelijkheid: de dood heerscht niet meer over Hem. Nu, dat de dood niet meer over Jezus Christus heérscht, dat bedoelt Paulus met de woorden: gerechtvaardigd in den geest.

En met deze opwekking uit de dooden heeft God de Vader onzen Middelaar rechtvaardig verklaard. Immers, daardoor heeft God Zijn zegel gezet op het Middelaarswerk van onzen Heere Jezus Christus, hetwelk hierin bestond, dat Hij, „de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, Zichzelf vernederd heeft tot in den dood des kruises". U weet dat wel: Hij was veracht, en de onwaardigste onder de menschen, en wij hebben Hem niet geacht. Maar God de Vader dacht wel anders over Hem: Hij werd bij God geacht, en de waardigste onder de menschen, en God heeft Hem zeer geacht. Hij werd aan het verderf ontrukkt: nu is Hij een geestelijk mensch, niet verkocht onder den dood, maar gekroond met eer en heerlijkheid. Dat is het eerste loon op Christus' Middelaarswerk in Zijn staat der vernedering: Hij is de eersteling dergenen, die, ontslapen zijnde, een nieuw en onsterfelijk schepsel zijn geworden.

Hoe vindt u dat? Dat vindt de duivel lang niet mooi genoeg! Hij zeide tot Eva, toen zij ook nog een schepsel, niet aan den dood onderworpen, was: Och, wat hebt u daaraan? Te zijn als God, dat is eerst mooi genoeg! Ja, en dat vindt de duivel niet alleen, maar dat vond Eva ook, en Adam niet minder, en — och, wat een ellende, zelfs in de kerk — dan komen vróme kerkvaders: vroom, ja zeker; maar ze zeggen toch maar: Weet u, waarom de Zoon Gods neerdaalde in onzen lagen staat? Nu, dat is, opdat de mensch opstijgen zoude tot Gods hoogen staat. Dat zeide zelfs Athanasius. Om van te huiveren. Heeft die duivel dan nog zooveel invloed ook in de kerk?

Maar weest u niet zoo spoedig verontwaardigd. Vindt u het ook een aanbiddelijk groot mysterie, dat onze Middelaar nu onsterfelijk is geworden? Vindt u het ook het hoogste voor den mensch, dat hij niet meer aan den dood onderworpen is? Vindt u het niet érg, om eeuwig aan God onderworpen te blijven? Kunt u zich daarbij neerleggen, dat eenmaal zelfs onze Middelaar het Koninkrijk weer zal overgeven aan den Vader, en dat dan God alles zal zijn en in allen?

Nu, verder heeft onze Middelaar het niet gebracht. Hij is in de plaats van een verderfelijk een onverderfelijk mensch geworden. Hij leeft als vleeschgeworden Middelaar nu reeds bijna twee duizend jaar. Dat is Zijn loon, dat Hij voor Zichzelf en voor Zijn kerk ontvangen heeft op Zijn werk in de vernedering. En ik zeg u, dat Jezus Christus over dat loon verrukt is. Hij is er mee uit den angst en uit het gericht weggenomen. En bij Hem zal zich niet herhalen, wat eenmaal met Eva geschiedde: dat Hij zich aan de verleiding van den duivel zal overgeven, en als Middelaar niet tevreden zal zijn met Zijn onverderfelijke menschelijke natuur.

Zóó is in Jezus Christus de schepping behouden. Want Hij is gerechtvaardigd in den geest, nadat Hij in het vleesch geleden heeft, en de verzoening van God met ons in Zijn bloed tot stand heeft gebracht. In Jezus Christus is het oude voorbij gegaan: Ziet, Hij is een nieuw schepsel.

En Gód heeft Zijn schepping behouden. Hij heeft haar aan het verderf ontrukkt. Zie maar naar Jezus Christus: Hij is de Eerste, Die zeggen kan: Dood, waar is uw prikkel; hel, waar is uw overwinning?

S. U. Z.

PERSSCHOUW

De stem van een Hohenzollern.

„De Rotterdammer" van 6 Augustus bevat een artikel van zijn Duitschen correspondent. Daaruit nemen we over:

„Een dwaalleer omtrent den Staat, welke de geboden eener gezonde moraliteit wil uitschakelen, werkt niet alleen verwarrend op de gedachtenwereld, maar vergriipt zich aan het leven zelf".

Deze waarschuwende woorden lezen wij in een hoofdartikel op de voorpagina der Zwitsersche „National-Zeitung", en toen wij geïnteresseerd wilden vaststellen, wie onder den veelzeggenden titel „Diktatorenspiegel" deze wijsgeerige beschouwing over een der brandendste vraagstukken van onzen tijd aan zijn scherpe pen ontleende, kwamen wij tot de opzienbarende ontdekking, dat we via Bazel in aanraking zijn gekomen met „F" van Hohenzollern, Prins van Pruisen, hoogstwaarschijnlijk dus met een der zoons van den voormaligen keizer Wilhelm II. Daar de voornaam door middel van drie sterretjes zorgvuldig wordt verzwegen, valt het moeilijk vast te stellen, met welken Prins van Pruisen we zoo ongezoekt en onverwacht te doen hebben, maar het zou ons niet verbazen, wanneer zich achter dezen dekmantel de door en door democratisch denkende voormalige Kroonprins verborgen houdt.

„Ontketende natuurmachten, overstroming, brand en pestilentie zijn niet zoo noodlottig voor een land

als de zedelijke ontketening zijner machthebbers. Wee het volk, welks vrijheid aan willekeur, welks veiligheid aan onberekenbaarheid en welks leven aan onbarmhartigheid is overgeleverd!

Ware staatkunde ziet er anders uit; zij kan slechts op rechtvaardigheid en goedheid gebaseerd zijn.

Geen drift is zoo verderfelijk en onmenselijk als mateloze eerbij en niets is zoo noodlottig voor de rust der wereld. Wie daardoor getroffen wordt, die is er erger aan toe dan een waanzinnige".

Van meer dan actuele betekenis is deze wijsgeerige beschouwing van een Hohenzollern-Prins voor het tegenwoordige Duitsland, welks historie met dit vorstenhuis nu eenmaal sedert meerdere eeuwen nauw verknocht is. In het Derde Deutsche Rijk wil men dienaangaande tegenwoordig niets meer hooren en toen men in het begin van Hitlers regiem tot de ontdekking kwam, dat vooral in vroegere officierskringen 's Keizers geboortedag nog altijd officieel herdacht werd, was Hermann Göring er als de kippen bij, om zulke „volmaakt overbodige en onzinnige" samenkomsten nadrukkelijk te verbieden.

Niettemin zijn er in alle deelen van Duitsland nog altijd velen, die met een gevoel van weemoed terug denken aan de gulden dagen van het keizerlijk en koninklijk bewind. Het nationaal volksbewustzijn ging toen nog gepaard met een persoonlijke vrijheid, welke men tegenwoordig niet meer kent, want Vader-tje Staat beheerscht ook en vooral de gedachtenwereld van 67 miljoen menschen, die blindelings en zonder moppen datgene goed te keuren en te aanvaarden hebben, wat hun van hooger hand wordt toegewezen!

Kort geleden waren wij te Hannover aanwezig bij de overdracht van de historisch befaamde „Herrenhäuser Gärten" — eeuwen achtereen het particulier bezit van de Hertogen van Brunswijk-Lüneburg — aan de stad en de spontane ovatie, welke Hertog Ernst August en zijn gemalin Victoria Louise, de eenige dochter van ex-keizer Wilhelm, bij deze gelegenheid door de bevolking werd gebracht, was voor ons een bewijs, dat het verleden nog altijd is blijven voortleven in de gedachtenwereld van het volk. Ook in andere deelen van Duitsland — en wij denken hierbij niet slechts aan Beieren, waar het Huis Wittelsbach in de gedaante van Prins Ruprecht onder het volk is blijven voortbestaan — kan men soortgelijke gewaarwordingen opdoen, maar het ligt voor de hand, dat men voorzichtig geworden is in de uiting van zulke gevoelens.

„Lawaai en opzien wekken is nog iets anders dan eer en aanzien op de wereld te bezitten", zoo vervolgt de Prins van Pruisen in de „National-Zeitung" zijn leerzame beschouwing over het wezen der dictatuur.

Nu, aan lawaai en opzienbarende gebeurtenissen ontbreekt het zelfs in den zoogenaamden komkommertijd niet. De actie tegen de katholieke en de protestantsche Kerk duurt onverzwakt voort en het proces-Niemöller zal de wereld weer eens laten zien, tot welke juridische excessen het komt, wanneer een Staat zich de weelde van een „Weltanschauung" veroorlooft, welke in flagranten strijd is met de leer der Christelijke Kerken.

Waar een taal geen woord voor heeft....

De „N. R. Crt." nam uit de „Deutsche Allgemeine Zeitung" dit over:

Wat is cant? Op de liberale zomerschool te Cambridge heeft Harold Nicolson, vroeger gezantschapsraad van de Britsche legatie te Berlijn, thans lid van het Lagerhuis voor de Nationale Arbeiderspartij van MacDonald, een inleiding gehouden. Nicolson heeft indertijd in Duitsland veel vrienden gehad en was zeer gevierd. Hij behoort tot de „high-brows", schrijft zijn boeken in een verrukkelijken stijl en niet zonder humor. Hij is zoo geestig, dat de diplomatieke dienst voorloopig niet meer bij hem paste, daarna beviel hem zijn positie van dagelijkschen censureur bij de bladen van Beaverbrook niet meer, vervolgens had hij er gauw genoeg van het strijdblad Action van de Engelse fascisten te redigeeren en maakte zich los van Mosley om een politiek te zoeken bij de groep MacDonald.

Zijn rijke geest is in den besten Engelschen zin „superior". Hij verklaarde te Cambridge, dat de ongeschiktheid van de Duitschers zich aan democratische instellingen aan te passen, te herleiden is tot hun goede, zoowel als tot hun slechte eigenschappen. De Duitser werd er bij gehinderd door zijn buitengewone, wedijverende energie en door het nadeel van het bezit van een categorische geestesgesteldheid. De Engelschman heeft het voordeel van zijn geestelijke traagheid, zijn onbekommerd optimisme en zijn afkeer van het helder geformuleerde, van het preciese en demagogische. In Duitsland heerscht een gebrek aan tolerantie en een gebrek aan instinct voor wat behoorlijk is en voor fair play, dat men in alle klassen van het Engelse volk vindt. Het is opmerkelijk, dat de Duitse taal geen woord kent voor fair en in het Engelsch geen woord is voor Schadenfreude. De politieke vrijheid en de democratie zijn in Duitsland ten deele om historische redenen, ten deele ten gevolge van karakterfouten ineengestort.

Deze rede, aldus de D. A. Ztg. is door de officieuze, met Reuter verbonden, Press Association onder den titel: „Duitslands gebrek aan fair play" verspreid. Evenals er in de Duitse taal geen woord is voor „humbug" of „snob", is er ook geen voor „cant", de geesteshouding, die ontstaat uit een vermenging van aanmatiging en schijnheiligheid, van zelfgenoegzaamheid en eigengerechtigheid en die de menachen tot „superiority" verheft. Het best zou men „cant" met „Nicolsonismus" kunnen vertalen.

De „N. R. Crt." besluit:

De strijd tusschen de D. A. Ztg. en Nicolson is wellicht te sussen met een „Rustig heeren, ge hebt beiden gelijk!"

Of allebei ongelijk....